

Till

Finansdepartementet

Ert Dnr: Fi2026/01426

Promemorian En skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott

Sammanfattning

Stockholms stad delar uppfattningen att kommuner och regioner spelar en viktig roll i arbetet med att förhindra och bekämpa brott. Det ligger helt i linje med Stockholms stads aktiva och systematiska arbete mot välfärdsbrott och andra oegentligheter. *Stockholms stad avstyrker emellertid promemorians förslag i dess nuvarande utformning* med hänvisning till att det finns en rad oklarheter i förslaget, bristande konsekvensbeskrivning utifrån kommuners uppdrag och förutsättningar samt att det inte är belyst hur lagändringen bidrar till skälen för förslaget.

Kommunen bedriver en mycket bred verksamhet och ska utifrån uppdraget förhålla sig till lagstiftning inom en stor mängd områden.

Stockholms stad anser att det är en brist att utredningen inte belyser eventuella risker med kolliderande eller överlappande lagar och vilka konsekvenser det kan få i sammanhanget. Stockholms stad anser att det saknas resonemang om vilka övriga brott som skulle kunna avses och beskrivning av hur det förhåller sig till annan lagstiftning samt analys av vilka praktiska konsekvenser det skulle kunna få i den kommunala verksamheten.

Stockholms stad anser att det är särskilt anmärkningsvärt att storstadsregionerna, som har de mest komplexa strukturerna och de största personalstyrkorna, har underrepresenterats i remissförfarandet. Till skillnad från en statlig myndighet är en stor kommun uppdelad i många självständiga nämnder. Stockholms stad har 30 nämnder och 45 000 anställda och att bygga upp rättssäkra system för att hantera förslagen i promemorian i en sådan organisation kräver resurser som utredningen helt har bortsett ifrån.

Stockholms stad saknar en konsekvensanalys av hur åtalsanmälan förhåller sig i processen av arbetsrättsliga utredningar och vilka konsekvenser som kan uppstå utifrån arbetsrätten.

Stockholms stad menar antagandena som ligger till grund för kostnadsuppskattningen är för vaga och behöver problematiseras utifrån utredningstid, antal anmälningar och beslutsstruktur för att

utgöra ett rimligt underlag. I nuvarande utformning menar Stockholms stad att promemorians kostnadsuppskattning är alldeles för låg.

Nedan kommenteras de delar i promemorian som Stockholms stad av olika anledningar bedömer som ej tillfredställande eller har brister.

Ställningstaganden

3. En skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott

I promemorian framförs att det inte finns skäl att göra skillnad på om en brottsmisstänkt anställd arbetar i staten eller i en kommunal verksamhet utifrån att alla ansvarar för upphandlingar, myndighetsutövning och förvaltning av skattemedel. *Stockholms stad menar dock att bilden är mer komplex än så* då stat och kommun har olika verksamheter och förutsättningar. Kommunen bedriver en mycket bred verksamhet och ska utifrån uppdraget förhålla sig till lagstiftning inom en stor mängd områden.

Stockholms stad anser att det är en brist att utredningen inte belyser eventuella risker med kolliderande eller överlappande lagar och vilken konsekvens det kan få i sammanhanget. I kommunerna finns till exempel många medarbetare inom yrken som kräver yrkeslegitimation. Vid misstanke om brott inom dessa yrkeskategorier har kommunen lagstadgad skyldighet att anmäla händelsen till relevant tillsynsmyndighet samt utreda sitt egna agerande. Det framgår inte i förslaget hur en sådan process skulle påverkas. Ett annat exempel är brukarinflytande inom Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) där kommunen som arbetsgivare har en lagstadgad skyldighet att beakta brukarens inflytande och att genom att åtalsanmäla kan komma i konflikt med andra delar av de kommunala uppdragen och omsorgsansvaret.

Utredningen föreslår att kommunen ska åtalsanmäla ”annat brott, om det kan antas föranleda någon annan påföljd än böter”. För kommunens del som bedriver en mycket bred verksamhet kan detta innebära en lång rad brott som inte är kopplat till det som beskrivs som skälen till förslagen. *Stockholms stad anser att det saknas resonemang* om vilka brott som skulle kunna avses, konsekvensbeskrivning av hur det förhåller sig till annan lagstiftning och vilka praktiska konsekvenser det skulle kunna få i kommunen. Det är en allvarlig brist att detta inte uppmärksammas i promemorian.

Stockholms stad befarar att det i vissa situationer kan bli svårt att bedöma straffskalan och avgöra om det föreligger skäl att anmäla en

arbetstagare, eller om det istället finns möjlighet att besluta om disciplinpåföljd. *Detta anser Stockholms stad är problematiskt.*

Stockholms stad saknar en konsekvensanalys av hur åtalsanmälan förhåller sig i processen av en arbetsrättslig utredning och vilka konsekvenser som kan uppstå utifrån arbetsrätten. Om den arbetsrättsliga utredningsprocessen i kommunen stannar av efter att en åtalsanmälan har gjorts kan det begränsa kommunens handlingsutrymme för agerande utifrån att tidsfrister i kollektivavtal passerats. *Stockholms stad anser* att det är rimligt att de arbetsrättsliga konsekvenserna av förslaget utreds och klarläggs innan en ändring av arbetsrättslig lagstiftning genomförs.

I promemorian hänvisas till att anmälningsskyldigheten kan förväntas ha en brottsförebyggande effekt då det uppges bli tydligare att hela den offentliga förvaltningen har en enda syn om vikten av att motverka brottslighet och anmäla misstänkta brott. Det hänvisas i sammanhanget till att det finns risk att avgångsvederlag används istället för att anmäla till åtal. Det hänvisas också till att åtalsanmälan gör att misstankarna prövas av rättsväsendet i stället för i mindre säkra disciplinära processer. *Stockholms stad delar inte* den generella bild som förmedlas när det gäller användning av avgångsvederlag och disciplinära processer. Vid brottsmisstanke genomförs ett gediget utredningsarbete utifrån flera aspekter. Kommunen använder verktyg som finns att tillgå inom arbetsrättslagstiftningen och arbetar aktivt inom organisationen för att hantera ärenden på ett korrekt sätt. Stadens policy är att polisanmäla brott där staden är målsägare. I detta sammanhang vill Stockholms stad snarare lyfta vikten av att arbetsgivare arbetar systematiskt genom en säker och kontrollerad rekryteringsprocess med validering och kontroller. *Stockholms stad bedömer vidare* att utredarens förslag inte får den förväntade effekten som lyfts gällande utköp då skälig grund för uppsägning eller avsked inte påverkas av förslaget.

6.2 Konsekvenser för kommuner och regioner

För att kommunen ska kunna avgöra om det finns skälig misstanke som grund att göra en åtalsanmälan behöver en utredning genomföras. *Stockholms stad anser* att det är otydligt vilket underlag som krävs för att kunna anmäla en förseelse till åtal, och hur mycket kommunen själv kan utreda utan att påverka en kommande polisutredning. I promemorian görs en uppskattning att en anmälan tar som mest 2 timmar i anspråk för kommunen och att arbetet med att ta fram informationen som behövs som underlag för anmälan omfattas av den interna kontrollen. *Stockholms stad anser* att det är en alldeles för snäv bedömning av tidsåtgången. Intern kontroll är ett verktyg för att upptäcka och förebygga avvikelser, men är oftast inte på individnivå så att den kan utgöra ett ensamt

utredningsunderlag utan behöver kompletteras. Det är av stor vikt att noggranna och korrekta bedömningar görs inför beslut om åtalsanmälan för att undvika felaktiga eller helt grundlösa anmälningar. *Stockholms stads bedömning* är därför att det kommer att krävas ett betydligt större utredningsarbete än vad som uppskattas i utredningen för att skapa en rättssäker hantering för såväl individ som organisation.

Den kommunala organisationsstrukturen skiljer sig från den statliga strukturen. I statliga myndigheter fattas ofta beslut om åtalsanmälan av personaladministrativa nämnder eller motsvarande. Stockholms stad består av 30 nämnder med ca 45 000 medarbetare. Varje nämnd är en egen myndighet och har delegerat personaladministrativt ansvar. Oavsett om åtalsanmälan skulle hanteras inom respektive myndighet eller genom ett delegerat centralt förfarande skulle det innebära behov av kvalificerade rättssäkra bedömningar och en administrativ process. Detta förfarande ingår inte i promemorians bedömning av kommunens insatser.

Utredningen har bedömt att det handlar om ca 300 anmälningar från hela kommun- och regionsektorn baserat på anmälda brott inom statlig sektor. *Stockholms stad ställer sig tveksamt* till att det går att göra en sådan schablonberäkning med hänsyn till de olika verksamheterna som bedrivs i stat och kommun, samt otydligheten i definitionen av övriga brott som kan förväntas leda till annan påföljd än böter. Det är rimligt att anta att det handlar om betydligt större omfattning av brott.

Mot bakgrund av ovan invändningar kring utredningstid, antal anmälningar och beslutsstruktur menar Stockholms stad att promemorians kostnadsuppskattning är alldeles för låg.

Övriga kommentarer

Stockholms stad vill i sammanhanget framhålla vikten av att se dessa frågor i ett större sammanhang där det förebyggande arbetet till stor del kan sammanfattas i vikten av att skapa en god förvaltningskultur. I det rymms bland annat att en god introduktion där dialog om vad medarbetare får och inte får göra i uppdraget sker, transparenta och säkra arbetssätt vid beslutsfattande och myndighetsutövning, systematiskt arbetsmiljöarbete och utvecklad intern kontroll. Stockholms stad menar att dessa faktorer är viktiga beståndsdelar i att förhindra brott, och där en åtalsanmälan inte påtagligt förväntas bidra till resultat i det arbetet.

Remissförfarandet

Förslagen i promemorian berör landets samtliga kommuner, kommunalförbund och regioner. *Stockholms stad anser att det är*

olyckligt att remissförfarandet är begränsat till ett fåtal kommuner, och där inte fler kommuner från storstadsregionerna är representerade.

Stockholm som ovan

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande